

28. sz.

29. sz.

Aranymíves minták. Daniel Mignot-tól.

A SOPRONYI LELET.

A rómaiak előtt kelták lakták Soprony vidékét, ezt bizonyítja a város régi kelta neve: Scarabantia, melyet a rómaiak meg nem változtattak; ezt mondják nekünk a régi írók, kik szerint az olaszországi Boiok, midőn Scipio Nasica által 191-ben K. u. tönkre tétettek, a Fertő vidékére vándoroltak ki; ezt tanúsítják azon leletek, melyek a mult évtizedben ottan napfényre kerültek. A sopronyi kavicsgödörökből t. i. már régebben agyagedények, vas, és bronz régiségek kerültek ki, s elkallódtak, a mint az hazánkban gyakran történik; egy lelet azonban ifjabb Storno Ferencz tudomására jutott, ki azóta figyelemmel kísérte a kavicsátást s jelesen 1872-ben, 78-ban és 79-ben több sír tartalmát gyűjteménye számára szerezte meg. Szívességéből adhatjuk ezeknek rajzát a XXII. XXIII. XXIV. táblán.

A XXII. táblán látjuk az 1872 és 1879-ben felásott két sírleletnek fő tárgyait: 2. sz. a. egy rozsdás lándzsacsucot, 3. alatt egy különös markolatú vágó kést és 4. a. egy vas ruhakapcsot, melynek lába derekához visszahajlik. Mind a három tárgyon a sajtóságos kelta jelleg félre nem ismerhető s tökéletesen megegyezik azon ábrákkal, melyeket az Archaeologiai Közlemények XIII. kötetének 14. és 16-ik lapján rajzban közzé tettem. A sír amint azt a lándzsahegy bizonyítja, férfsír, mind a mellett, hogy a kard s a paizsdudor

hiányzanak, hogy olló is találtatott a fegyver mellett, (lásd 1. sz. a.) — oly alaku, melyet juhnyírásnál most is használnak sok helyütt hazánkban. Nevezetes ezen leletnél a 4. sz. a. vasfibula, minthogy ezen alak felfelé irányzott gombbal a lábán, gyakran fordul elő nálunk, csakhogy korát nem tudtuk meghatározni; most kitetszik, hogy ez is a kelta időkbe tartozik.

A XXIII. táblán ábrázolt tárgyak, melyek 1878-ban ásatnak ki, női sírra mutatnak, különösen az 1. sz. alatti kettős bronz ruhakapocs, mely lánczocska által öszsze van kötve. A fibulák alakja a ritkák közé tartozik, a főtípusz azonban itt is a kelta; itt is visszakanyarodik a kapocs lába annak derekához s phantastikus állatfőt képez. Több márványsírkő analogiája szerint, melyek a M. N. Muzeum kőtárában őriztetnek, tudjuk, hogy a nők két azonos alaku fibulával erősítették meg négyszög ruházatukat vállaikon — a férfiaknál mindig csak egy fibulát találunk. A láncz közepéről lecsüngő lánczdarabhoz, mely a mellre lógott le, valószínűleg bronz melldísz volt fűzve; ez a jelen esetben elkallódott.

A 2. sz. a. egy hazánkban ritka alaku bronz ruhakapocs ábrázoltatik előlről és hátulról, a németek Armbrust-fibel, kézjruhakapocsnak mondják, azon ívben lefelé kanyaruló sodrony miatt, mely az íj hurjához hasonlít. Ily kézjalaku fibulák Északnémetországban gyakoriak, nálunk ritkák, a jelen példányban különös — az északnémet alaktól eltérő — a fibula levélalaku dereka s a derékhez kanyaruló lábánál korongidomu vége. A 3. sz. alatti fibula ismét keltaalaku, hanem díszesebb a közönségeseknél.

Több bronz karperecz is találtatott a sopronyi kavicsgödrök sírjaiban, 4. alatt látunk egyet közülök, mely rovátkos, a többinek csak a vége díszes, a mint 5. és 6. alatt látható.

A XXIV. táblán öt, korongon ugyan, de gondatlanul készült agyagedény ábrázoltatik, mely a sopronyi sírokban találtatott. Nevezetes ezeknél a bélyeggel bevert diszitmény, mely főleg concentrikus körök különböző csoportozásából áll. Ezt szintén kelta diszitménynek szokták tekinteni, ilyet

azonban északi emlékeken is, a svéd és dán arany és bronz edényeken gyakran találunk; valószínű, hogy ezek Felső-Olaszországból vitettek be a Skandináv félszigetekre a Pó, völgyében pedig — különösen Bononiában — a kelták voltak az etruszok utódai, s műiparuk folytatói.

Pulszky Ferencz.

FESZÜLET.

Olasz bronzöntés a XV-ik századból.

Ritka emléke a művészetnek maradt meg honunkban művelődésünk ama nevezetes szakából, midőn a szellemi föléledés vezérnemzetéhez, az olaszhoz, első sorban a magyar csatlakozott; midőn az olaszok magok a legtisztel- tebb tudósok-é között hazánkfainak neveit is emlegették; midőn nagyhírű művészek büszkék voltak, ha a magyar királytól vagy főuraktól megbízásokat nyertek, sőt még hazájokat is elhagyták, hogy Magyarországon teremtsenek magoknak működési tért.

Az emlék, melynek a jelen sorok szentelvék — lásd fametszetét a XXVII. táblán — ezen időben készült; s minthogy a főkép Magyarországon gyűjtő Wiczay birtokából került a Lichnowszkyéba, honnan Egger Dávid közvetítésével a nemzeti muzeum megszerezte — valószínű, hogy mióta alkotója kezéből kikerült, folyton hazánkban őrizték.

A feszület bronzból készült s meg van aranyozva. Krisztus alakja teljesen domboru, hátul azonban csak fölületesen mintázta meg a művész; szöggel van a kereszthez hozzáerősítve. A többi alak mind lapos dombormű; a kereszt végein helyezvék el négyszögekben, melyeknek oldalai kör-szelvényenyé domborodnak ki. Legfölül az Uristent látjuk; jobbját áldásra emeli, baljában keresztes gömböt tart. Krisztusnak jobb oldalán Mária kezeit tördelve áll; baloldalán pedig Ev. Szt. János; alul Szt. Magdolna baljában kenőcsös edényét tartja, jobbját szivére teszi.

A kereszt szárainak keresztezésénél s az alsón a töb-